

Job på den anden side

Drejebog for et dansk-tysk
elevmøde med fritidsjob som tema

Klasse 8-9 i tyskundervisningen i Danmark (udskolingen)
Klasse 9-10 i danskundervisningen i Schleswig-Holstein (Sekundarstufe I)

UDGIVER OG KOLOFON

Region Sønderjylland-Schleswig – Regionskontor & Infocenter

📍 Lyren 11 DK-6330 Padborg | 📞 +45 74 67 05 01

🌐 region.dk / region.de

🌐 kulturfokus.dk / kulturfokus.de

🌐 kulturakademi.dk / kulturakademi.de

Udgave 2022

FORFATTER

Katarina Le Müller

OVERSÆTTELSE

Ursula da Silva Møller-Hansen

REDAKTION

Erla Hallsteinsdóttir

FOTOS

Adobe Stock, Freshkonzept GmbH, Maïke Liepolt

MATERIALEHENVISNING I DREJEBOGEN

Grænseland: to lande – et arbejdsmarked

af Adeline Raahauge Muntenjon og Anne-Sofie Dideriksen, MIND FACTORY by ECCO

Denne publication er licenseret under CC BY-NC-SA:

Ikkekommerciel-Deling på samme vilkår: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Interreg
Deutschland - Danmark

EUROPEAN UNION

kulturfokus ^{DH}_{DE}
kulturregion sønderjylland-schleswig

KursKultur

KursKultur 2.0 finansieres med støtte fra Region Sønderjylland-Schleswigs partnere, de regionale idrætsorganisationer, UC Syddanmark, Europa-Universität Flensburg, Professionshøjskolen Absalon, Museum Lolland-Falster, Næstved Kommune, Museum Sønderjylland, Kulturministeriet og Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein. Dette projekt finansieres af midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

KONZEPT & DESIGN

FRESHKONZEPT GmbH – Original Maïke

Maïke Liepolt

🌐 freshkonzept.de – m.liepolt@freshkonzept.de

FRESHKONZEPT
Original
MAÏKE

Indholdsfortegnelse

Side 4 | **Forord**

Side 5 | **Introduktion til materialet**

Side 8 | **Før elevmødet**

Side 9 | **Modul 1.1: Arbejdsmarked og uddannelse**

Side 10 | **Modul 1.2: Jobopslag**

Side 11 | **Modul 1.3: Udvidet version > Lov og regler om fritidsjob**

Side 11 | **Modul 1.4: Udvidet version > Dansk-tysk sammenligning og grammatik**

Side 12 | **Under elevmødet**

Side 13 | **Modul 2.1: Den uformelle samtale**

Side 14 | **Modul 2.2: Den formelle samtale – en samtale med flere regler?**

Side 15 | **Modul 2.3: Udvidet version > Erfaringer med fritidsjob**

Side 16 | **Modul 2.4: Udvidet version > Arbejde på tværs af grænsen**

Side 17 | **Efter elevmødet**

Side 17 | **Modul 3.1: Formel kommunikation**

Side 18 | **Modul 3.2: Jobansøgning**

Side 18 | **Modul 3.3: Udvidet version > Arbejde med ansøgninger**

Side 19 | **Modul 3.4: Udvidet version > Uddannelsessystemet i Danmark og Tyskland**

Side 19 | **Afrunding af forløbet**

Side 20 | **Materialer til undervisningen**

Forord

Det at opleve det andet sprog og den anden kultur i det personlige møde med mennesker fra nabolandet, er både et væsentligt ønske og motivationsfaktor for eleverne i tyskundervisningen i Danmark og danskundervisningen i Schleswig-Holstein.¹

Grænseoverskridende møder giver danske og tyske elever mulighed for aktivt at bruge nabosproget og bidrager til at deltagerne opbygger et godt forhold til nabolandet.

Autentiske kultur- og sprog-møder er altså vigtige, når man underviser og lærer et nabosprog, og de er faktisk ret nemme at gennemføre. Det kan dog være en udfordring at finde tid og resurser til at planlægge både alt det praktiske og det faglige indhold i forbindelse med dansk-tyske elevmøder.

Denne vejledning indeholder undervisningsmateriale til et dansk-tysk elevmøde. Materialet består af et forløb som indeholder øvelser med forskellige sproglige aktiviteter. Aktiviteterne har til formål at opmuntre eleverne til at lære hinanden at kende og anvende nabosproget til at tale med de andre elever. Emnerne i undervisningsforløbet, ”Job på den anden side”, tager udgangspunkt i elevernes hverdag, som eleverne allerede er eksperter i. På baggrund af deres viden og deres erfaringer kan de danske og tyske elever sammen udforske ligheder og forskelle i sproget og på arbejdsmarkedet.

Forløbet er tilrettelagt i faser sådan, at man både i tidsrummet op til elevmødet, mens mødet står på og når eleverne er tilbage hjemme igen bruger undervisningen til at arbejde med samme emne. Læringen bliver derved forankret i en længere proces, som bedre kan udnytte det potentiale

for læring, der opstår i forbindelse med dansk-tyske elevmøder – og dette bidrager også til at gøre et elevmøde til en lærings succes.

Målgruppen for vejledningen er undervisere og deres elever, der lærer tysk i udskolingen i den danske folkeskole, og klasse 7-10 i danskundervisningen i Schleswig-Holstein (Sekundarstufe I).

Vejledningen er udarbejdet af Katarina Le Müller i regi af Interreg 5A-projektet KursKultur 2.0. Den er en del af et sprog-pulje-projekt som har til formål at udarbejde vejledninger og forslag til undervisningsforløb i forbindelse med dansk-tyske elevmøder på forskellige trin i tysk- og danskundervisningen. I en særskilt vejledning har vi desuden samlet praktiske oplysninger og opmærksomhedspunkter omkring dansk-tyske elevmøder.

Alle vejledningerne er tilgængelige online på Kultur-akademi-portalen (www.kulturakademi.de/dk/).

KursKultur 2.0 ønsker dig succes med dine dansk-tyske elevmøder!

Odense, sommeren 2022

Erla Hallsteinsdóttir

¹ Se Hansen, Camilla et al. (2022): Dansk-tysk naobosprogsdidaktik. Region Sønderjylland-Schleswig – Regionskontor & Infocenter, online: <https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/nabosprogsdidaktik/>, s. 8.

Introduktion til materialet

Indhold og faglige mål

Denne vejledning indeholder en drejebog for et dansk-tysk udvekslingsforløb, der har fritidsjob som tema. Forløbet tager udgangspunkt i et undervisningsmateriale om arbejdsmarkedet i grænselandet som er online tilgængeligt (<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/informationen-om-arbejdsmarkedet-i-graenselandet-udskoling-2/>).

Materialet er udarbejdet til brug i udkolingen og på ungdomsuddannelserne i Danmark hhv. fra 7.-10. klasse i Schleswig-Holstein. Materialerne er således forankret i de faglige mål for tysk i udkolingen i de danske folkeskoler samt Tysk fortsættersprog B på ungdomsuddannelserne og i Fachanforderungen for dansk i Schleswig-Holstein.

Undervisningsmaterialet om arbejdsmarkedet i grænselandet består af:

Teksthæfte om det danske og det tyske arbejdsmarked:

- **Grænseland: To lande – et arbejdsmarked** på dansk:

https://www.kulturakademi.de/dk/wp-content/uploads/sites/3/2022/01/Arbejdsmarked_dansk.pdf

- **Grenzland: Zwei Länder – Ein Arbeitsmarkt** på tysk:

https://www.kulturakademi.de/dk/wp-content/uploads/sites/3/2022/01/Arbeitsmarkt_deutsch.pdf

Opgavehæfte:

- **Arbeitsaufgaben – Arbeitsopgaver** til tyskundervisningen på de gymnasiale uddannelser i Danmark:

<https://www.kulturakademi.de/material/informationen-zum-arbeitsmarkt-im-grenzland-gymnasium/>

- **Aufgabenheft – Arbeitsmarkt** på dansk og tysk til 8.-10. klasse i Danmark og Tyskland:

<https://www.kulturakademi.de/material/06a-informationen-zum-arbeitsmarkt-im-grenzland-ab-9-klasse/>

Gloselister:

- En dansk-tysk og en tysk-dansk gloseliste til klasse 8-10:

<https://www.kulturakademi.de/material/06a-informationen-zum-arbeitsmarkt-im-grenzland-ab-9-klasse/>

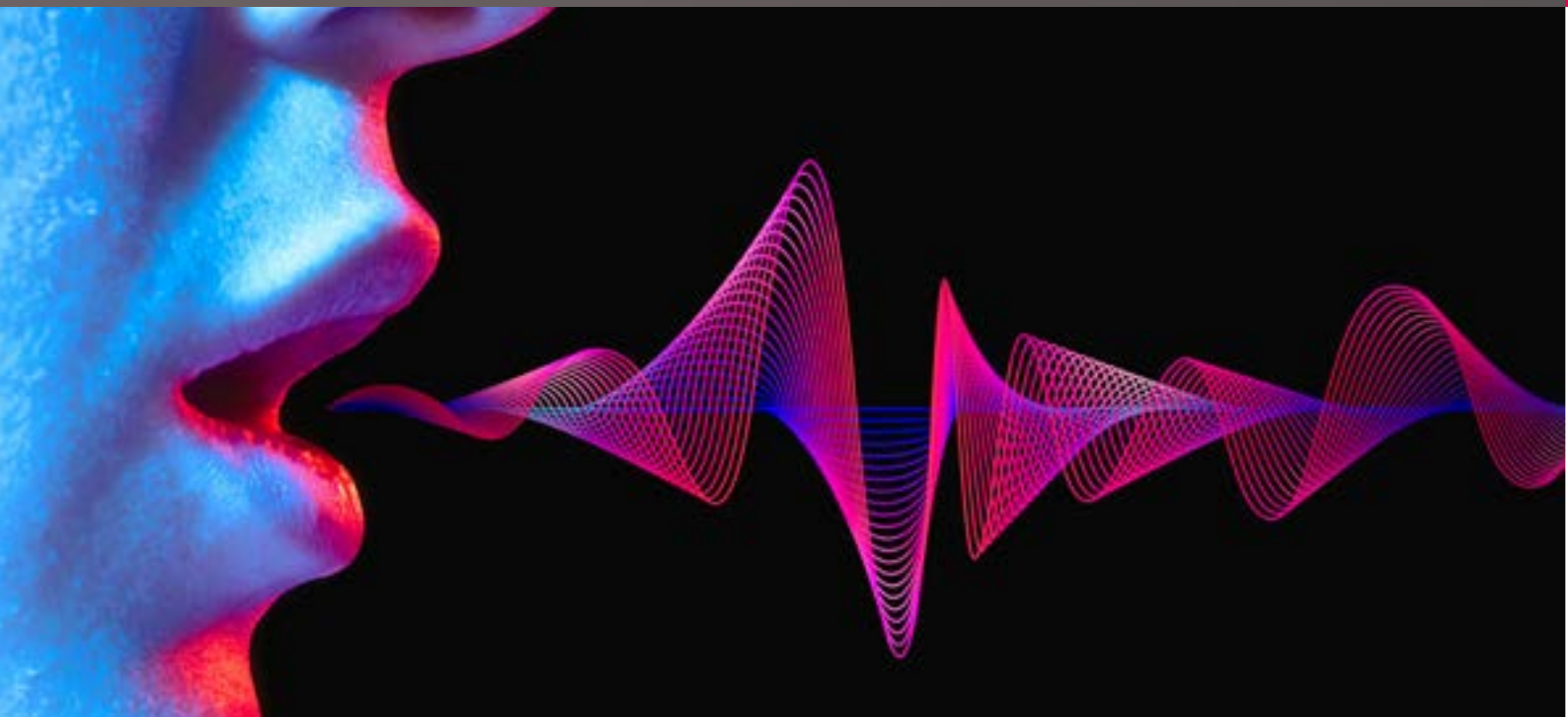
- En dansk-tysk gloseliste til gymnasiet:

<https://www.kulturakademi.de/material/informationen-zum-arbeitsmarkt-im-grenzland-gymnasium/>

Tre videoer:

- Grænseoverskridende uddannelser 1 | Grenzüberschreitende Berufsausbildungen 1
- Grænseoverskridende uddannelser 2 | Grenzüberschreitende Berufsausbildungen 2
- Grænseoverskridende uddannelser 3 | Grenzüberschreitende Berufsausbildungen 3

Materialet findes både på tysk og dansk, og det kan således bruges som et fælles læringsmateriale ved udvekslingsprojekter i dansk-tysk regi.

Den overordnede ide med dette undervisningsforløb til et elevmøde er at eleverne, ved hjælp af sproglige værktøjer i form af chunks, skabeloner og scripts til samtaler, lærer kernebegreber og udvider deres ordforråd og viden om arbejdsmarkedet på begge sider af grænsen. Eleverne skal forholde sig til og bruge det talte og det skrevne sprog i forbindelse med en fiktiv jobsøgning, og derigennem også opnå viden om en bredere kulturel kontekst mht. forskelle og ligheder mellem Danmark og Tyskland. Materialet i vejledningen bidrager til læringsmål vedrørende aspekter som karrierefokus, interkulturel kommunikativ kompetence og viden om arbejdsmarkedet som del af deres viden om det tyske og det danske samfund.

Undervisningsforløbet er tænkt som et forslag, og kan krydres med yderligere emner eller aktører, om man vil og har tid, f.eks. vil det være oplagt at kombinere det tyskfaglige med besøg hos, eller oplæg fra, virksomheder eller andre aktører fra erhvervslivet i grænselandet. Endvidere er det tænkt sådan at alle øvelser laves i undervisningen, og dermed er der ikke opgaver eller ekstra forberedelse.

Tidsramme

Denne drejebog indeholder tre kapitler som findes i 2 versioner: en minimumsversion (modul 1 & 2) og en udvidet version (modul 1-4).

Minimumsversionen er tænkt som forberedelse til kortere udvekslingsprojekter, f.eks. en dagsudflugt eller et digitalt møde.

Den udvidede version er tiltænkt udvekslinger med en eller flere overnatninger, men det er i sidste ende op til den enkelte underviser at vurdere hvordan materialet bedst bruges i praksis. Dette gælder også tidsangivelsen, hvor man med fordel vil kunne gå mere i dybden ved at bruge mere tid på hvert modul.

Forløbet

med faserne før, under og efter elevmøder samt øvelserne er inddelt efter følgende princip:

Tema: Fritidsjob	Minimumversion	Udvidet version, der ligger i forlængelse af minimumsversionen
01 Læs, forstå, sammenlign! Forberedelse. Fokus på viden om dansk og tysk arbejdsmarked og jobopslag	2- 4 moduler å ca. 45 min	+ 2 moduler å ca. 45 min.
02 Hvordan møder vi hinanden? Udveksling. Fokus på færdigheder mht. mundtlighed og interaktion	2- 4 moduler å ca. 45 min	+ 2 moduler å ca. 45 min.
03 Forankring af viden Afslutning og evaluering. Fokus på forankring af viden og færdigheder mht. skriftlighed	2- 4 moduler å ca. 45 min	+ 2 moduler å ca. 45 min.

Yderligere materialer

Grenzgenial har udarbejdet et forløb **Deutsch im Freizeitjob**,

<https://www.grenzgenial.dk/de/themenverlauf/laerervejledning-til-tyskforlob-med-cospaces>

hvor eleverne ved hjælp af virtual reality kan opleve, hvordan man bruger tysk i et fritidsjob hos en dansk bager:

<https://www.grenzgenial.dk/sites/default/files/media/file/Deutsch%20im%20Freizeitjob-3.pdf>

Vi anbefaler dette materiale som supplement især til udskolingen.

01 | Før elevmødet

Dette kapitel tager udgangspunkt i teksthæftet **Grenzland: Zwei Länder – ein Arbeitsmarkt** bzw. **Grænseland: To lande – et arbejdsmarked**.

Det er et let læseligt materiale, som findes på både dansk og tysk, om arbejdsmarkedet på begge sider af grænsen, og i dokumentet er der en interaktiv gloseliste. Ved dansk-tyske udvekslingsprojekter anbefales at både de tyske og de danske elever arbejder med materialet, dvs. de danske elever arbejder med den tyske version og de tyske elever med den dansksprogede version.

Øvelserne i dette kapitel har til formål at:

- ✓ 1. træne elevernes læseforståelse
- ✓ 2. udbygge ordforråd, og
- ✓ 3. indsamle kontekstviden til videre brug i forløbet.

Modul 1.1: Arbejdsmarked og uddannelse

Modul 1.1 består af en introduktion til emnet arbejdsmarked og uddannelse på grundlaget af teksterne i teksthæftet. Eleverne træner deres læseforståelse og udarbejder en sammenfatning af indholdet af teksterne i teksthæftet som gruppearbejde med afsluttende præsentation i plenum. Denne opgave danner basis for hele undervisningsforløbet.

Forslag til undervisningen:

Eleverne opdeles i 9 grupper, således at hvert emne er dækket af en gruppe. De får udleveret arbejdsarket til modul 1.1 (på dansk eller tysk) og en tekst fra teksthæftet (udprintet på papir eller elektronisk).

Die Texte sind:

- 1) Arbejdsmarkederne i grænselandet | Die Arbeitsmärkte im Grenzland (s. 4)
- 2) Løn, skat og sociale ydelser | Einkommen, Steuern und soziale Sicherung (s. 5)
- 3) To lande – mange kulturer | Zwei Länder – viele Kulturen (s. 6)
- 4) At være sammen på arbejdspladsen | Zusammen am Arbeitsplatz (s. 7)
- 5) Hvad betyder påklædning? | Was bedeutet die Kleidung? (s. 8)
- 6) Digitalisering | Digitalisierung (s. 9)
- 7) At gå i skole i Tyskland og Danmark (og tyske og danske mindretalsinstitutioner) | In Dänemark und Deutschland zur Schule gehen (und Infos zu den Minderheiten) (s. 10)
- 8) At lære tysk og dansk i grænselandet | Deutsch und Dänisch im Grenzland lernen (s. 11)
- 9) Dine uddannelsesmuligheder på tværs af grænser | Deine grenzüberschreitenden Ausbildungsmöglichkeiten (s. 12)

Eleverne arbejder i grupper på 2–3 elever. De læser teksten, løser opgaverne på arbejdsarket og forbereder en fremlæggelse jf. beskrivelsen på arbejdsarket. Modulet afsluttes med at hver gruppe fremlægger. De andre elever lytter til fremlæggelsen, spørger ind og tager noter.

Underviseren introducerer side 1–3 når der fremlægges. Det er ikke nødvendigt at fremlægge i rækkefølgen fra materialet, så træk lod hvis det er nemmere.

OBS! Hvis eleverne ikke arbejder med den udvidede version (modul 2.4) kan man med fordel afslutte modul 1.1 med at se videoerne til materialet og diskutere, hvilke muligheder, fordele og udfordringer der er ved at uddanne sig og arbejde på den anden side af grænsen.

Modul 1.2: Jobopslag

I dette modul skal de danske elever finde et tysk jobopslag (og de tyske elever finder et dansk jobopslag), som der kan arbejdes videre med under og efter udvekslingen. I modul 1.1 fik eleverne lidt baggrundsviden om forskelle og ligheder mellem Danmark og Tyskland, i dette modul er det en anden slags viden der skal aktiveres – nemlig en praksisviden om at søge det frem som man skal bruge, samt at læse og forstå når man researcher på nettet.

Forslag til undervisningen:

1) Start timen med en hurtig aktiveringsrunde, hvor eleverne fortæller om de jobs, de selv har erfaring med (på tysk, hvis det er muligt, ellers ved hjælp af dansk). Skriv dem ned på tavlen / whiteboard / flipover eller lign., så alle kan se dem.

2) Oversæt eller find tilsvarende jobtitler på tysk hhv. dansk i fællesskab. Underviseren kan evt. have forberedt nogle søgninger eller links på forhånd (f.eks. **Die 11 beliebtesten Schülerjobs:** <https://www.einstieg.com/studium/news/die-11-beliebtesten-schuelerjobs.html>).

Ideen er at I til sidst står med en række jobtitler som eleverne kan vælge imellem, og som de kan bruge til at finde et jobopslag.

OBS! Det danske ord **fritidsjob** kan ikke bare oversættes til **Freizeitjob**. Lad eleverne evt. bruge ordbøger for at finde frem til, hvilke ord der kan bruges på tysk.

3) Eleverne skal nu hver især finde et tysk jobopslag for et fritidsjob. Afsæt tid og hjælp hinanden hvis det er svært at finde! Hver elev skal have et jobopslag til sidst, som de skal bruge senere i forløbet.

4) Underviseren indsamler alle jobopslag (enten digitalt, f.eks. padlet, foto af tavlen, eller på papir) således at de er tilgængelige senere i forløbet.

Modulet afrundes ved at underviseren lader klassen diskutere følgende spørgsmål i fællesskab:

- Var det nemt eller svært at finde et jobopslag?
- Hvordan fandt I jeres jobopslag?

Udvidet version

Modul 1.3: Lov og regler om fritidsjob

En af udfordringerne ved at navigere i et andet land, er kombinationen af (måske) anderledes love og regler, og så det faktum at disse ofte præsenteres i et ret kompliceret lovsprog. I dette modul arbejder eleverne med tekster om betingelser for fritidsjob. De læser en tysksproget og en dansksproget tekst, som kan tilgås online:

- Den tyske tekst **Schülerjob: Achtung Jugendschutz** finder man her:
<https://karrierebibel.de/bewerbung-schuelerjob/>. En mere udførlig tekst, **Jugendliche Beschäftigte im Unternehmen**, til yderligere fordybelse finder man her:
<https://www.ihk.de/schleswig-holstein/recht/arbeitsrecht/beschaeftigung-von-minderjaehrigen-1359812>.
- Den danske tekst **Dine Rettigheder – Er du 13–15 år?** finder man her:
<https://www.jobpatruljen.dk/regler/er-du-13-15-aar/> og en tekst til fordybelse, **Børn og unge under 18 år**, her:
<https://at.dk/arbejds miljoearbejdet/unges-arbejds miljoe/boern-og-unge-under-18-aar/>

Forslag til undervisningen:

Den danske tekst **Dine Rettigheder – Er du 13–15 år?** og teksten **Schülerjob: Achtung Jugendschutz** henvender sig til unge og er derfor ikke så komplekse i sproget. Men måske er der alligevel nogle begreber der skal slås op? Og hvad med indholdet i teksten? Kender eleverne reglerne for deres eget land? Udlever en kopi af teksterne og spørgsmålene på arbejdsarket (elektronisk hhv. på papir) eller skriv spørgsmålene på tavlen.

Del eleverne op i grupper af 2–3 for at læse teksterne om reglerne for fritidsarbejde og diskutere reglerne for fritidsjob i Danmark og Tyskland. Brug spørgsmålene på arbejdsarket til modul 1.3 som udgangspunkt til diskussionen. Afslut modulet med en opsamling af elevernes svar i klassen.

Udvidet version

Modul 1.4: Dansk-tysk sammenligning og grammatik

Denne modul fungerer som en slags opsummering af kapitel 1 ved hjælp af øvelser. Eleverne arbejder med uddybelse af deres viden ved at sammenligne Danmark og Tyskland på grundlaget af teksterne fra modul 1.1 samt egne erfaringer og holdninger, og grammatik.

Øvelserne, som er tilpasset mht. brug i dette undervisningsforløb, er hentet fra side 7–8 i opgavehæftet **Arbeitsaufgaben – Arbejdsopgaver**.

Forslag til undervisningen:

Udlever de to arbejdsark til modul 1.4 til eleverne (elektronisk eller på papir). De danske elever arbejder med den tyske version og de tyske elever med den dansksprogede version af arbejdsarkene. Eleverne arbejder i grupper på 2–3. Vis løsninger til øvelserne på tavlen og lad eleverne sammenligne med egne svar i grupper. Afslut modulet med en sammenfatning af elevernes svar på spørgsmålene under øvelse 2) på arbejdsarket **Dansk-tysk sammenligning**.

02 | Under elevmødet

Dette kapitel indeholder øvelser og forslag til, hvordan mødet med udvekslingsklassen – hvad end det er digitalt eller fysisk – kan struktureres.

Hovedfokus i denne del af materialet er det talte sprog, og de sproglige og kulturelle forskelle der kommer til udtryk i hhv. uformelle og formelle samtaler. Dette kapitel er derfor struktureret efter at skifte mellem øvelser med det uformelle og det formelle sprog.

I det første modul skal eleverne øve den uformelle samtale – og lære hinanden at kende. I andet modul stifter eleverne kendskab med den mere formelle måde at føre samtaler på i en professionel sammenhæng. Ud over at opbygge et ordforråd til samtaler, især som chunks, så er det også vigtigt at eleverne får en fornemmelse for forskellen mellem det formelle og det uformelle, og hvordan dette kommer til udtryk sprogligt og kulturelt i de to nabosprog.

Der er lagt vægt på partnerøvelser, der udnytter det faktum, at eleverne hver især er eksperter i deres eget sprog, og at de igennem dialogen med de andre simultant skal formidle deres egen viden, samt anvende den viden, de får præsenteret af deres partnere.

Hvis eleverne skal rejse for at møde partnerklassen, vil vi anbefale at man lader sig inspirere af de mange gode øvelser der ligger på www.kulturakademi.dk – her er både musikalske, historiske og lokalsproglige og kulturelle emner med øvelser og quizzes, der kan bruges mht. at udnytte rejsetiden som forberedelse til mødet. Til dette forløb anbefaler vi især de to hæfter til dansk-tyske elevmøder, **Isbryder-øvelser** (<https://www.kulturakademi.de/material/heraus-mit-der-sprache/>) og **Parlør** (<https://www.kulturakademi.de/material/heraus-mit-der-sprache-sprechlotse/>), fra materialet **Ud med sproget – Heraus mit der Sprache**.

Hvis der er tale om et digitalt møde, så er der en række tekniske ting der skal være på plads inden. Husk at der findes en god vejledning til dette på https://fachportal.lernnetz.de/files/Inhalte%20der%20Unterrichtsf%C3%A4cher/D%C3%A4nisch/Fachdidaktik%20D%C3%A4nisch/Nachbarsprachendidaktik/Digitale_elevmoeder.pdf.

For at sætte et endnu stærkere praksisperspektiv på temaet arbejdsmarked og uddannelse, kan man overveje at inddrage relevante aktører mht. arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet, f.eks. ved at invitere eksperter til at holde oplæg eller spørgetime, eller planlægge fælles virksomheds- eller organisationsbesøg i grænseregionen for at få indsyn i det dansk-tyske samarbejde i erhvervslivet eller det offentlige.

Modul 2.1: Den uformelle samtale

I det første modul skal eleverne øve den uformelle samtale – og lære hinanden at kende. Ud over at opbygge et ordforråd til samtaler, især som færdige formuleringer og rutiner (chunks), så er det også vigtigt at eleverne får en første fornemmelse for at der er en forskel mellem den formelle og den uformelle måde at omgås hinanden på, og hvordan dette kommer til udtryk sprogligt og kulturelt i de to nabosprog – og man kan evt. også tematisere, hvordan det sprogligt opfattes som udtryk for forskellige grader af høflighed.

Forslag til undervisningen:

Udlever en kopi af øvelsen **Du und Ich – Du og Jeg** på side 5-6 i Parlør-hæftet (https://www.kulturakademi.de/dk/wp-content/uploads/sites/3/2021/12/elev_schueler_2seitig.pdf) fra **Ud med sproget – Heraus mit der Sprache** til alle eleverne. Inddel eleverne i par eller små grupper på tværs af sprog. De skiftes til at stille og svare på spørgsmålene i skemaet. Underviserne kan vælge at spørgsmålene SKAL stilles på nabosproget, eller de kan lade det være op til eleverne selv at vælge om de bruger dansk eller tysk hhv. begge sprog i samtalen.

OBS! Afhængigt af elevernes sproglige niveau, kan man vælge at se bort fra anvisningen om at notere chunks hhv. man kan tematisere chunks som færdige formuleringer på et metaniveau og bede eleverne om at fungere som sprogekspert mht. formuleringer på deres eget modersmål.

Som opsamling, og for at lede op til modul 2.2, kan underviserne eventuelt italesætte om hhv. hvordan eleverne oplevede disse sætninger og spørgsmål; som direkte, personlige, høflige eller uhøflige osv. Det kan være forskelligt fra person til person, og f.eks. kan det føles ubehageligt at stille spørgsmål, men også at svare på dem. På denne måde vækkes opmærksomheden for at sociale og kulturelle normer, individuelle grænser og evner, samt sprog- og kulturforståelse, alt sammen er i spil når man laver den her slags udveksling over grænsen.

Modul 2.2: Den formelle samtale - en samtale med flere regler?

Temaet i denne modul er, hvordan man gennemfører en telefonsamtale for at forhøre sig om et fritidsjob, og de sproglige rutiner og chunks. Denne form for indhentning af informationer er et typisk værktøj som også forventes at man behersker når der skal søges job senere i livet.

Forslag til undervisningen:

Opdel eleverne i dansk-tyske par eller små grupper. Eleverne har på forhånd fundet et fritidsjob på nabosproget i modul 1.2, som de ønsker at søge. Deres opgave er nu at formulere et kort rollespil i form af en telefonsamtale, hvor de spørger ind til jobbet. Som resultat skal eleverne udarbejde scripts til to korte samtaler – et på dansk, og et på tysk. Udgangspunktet er at eleverne er eksperter i deres eget sprog, og at de dermed kan hjælpe hinanden med at udforme en samtale og forklare sproglige, kulturelle og samfundsmæssige fænomener i forbindelse med (fritids-)job og jobsøgning på hhv. dansk og tysk.

Eleverne matches parvis på tværs af sprog, og skal nu samarbejde om at lave to korte rollespil (et på hvert sprog), der indeholder en telefonsamtale med:

- hvordan man indleder en telefonsamtale
- at spørge efter den rette person
- præsentation af en selv og ens ærinde
- et afklarende spørgsmål til jobbet (på grundlag af jobannoncen fra modul 1.2)
- afrunding og farvel

Uddel kopier af arbejdsarket **Den formelle samtale | Das formelle Gespräch** til modul 2.2 inkl. **Checkliste für Telefongespräche | Tjekliste til telefonsamtaler** samt side 39–40 fra øvelsesheftet **Mit Deutsch kommt man weiter** (<https://www.kulturakademi.de/material/mit-deutsch-kommt-man-weiter-aufgabenheft/>) til eleverne som grundlag og inspiration til øvelsen. Lad eleverne læse teksten og forklare til hinanden, hvis der er noget, de ikke forstår. Bed dem om at sammenligne de tyske eksempler med, hvordan man ville sige på dansk mht. at finde frem til forskelle og ligheder mellem sprogene.

Brug selv evt. side 61–64 i undervisningsmaterialet **Deutsch-dänische Geschäftskommunikation – Dansk-tysk virksomhedskommunikation** (<https://www.stereotypenprojekt.eu/projektresultate-r-1/smik-geschäftskommunikation-smik-virksomhedskommunikation/>) til fordybelse.

Det er vigtigt at eleverne tager noter, skriver hele samtalen op og udfører den mundtligt. Det anbefales at eleverne også optager samtalen, da de skal arbejde videre med den i sidste del af forløbet.

Udvidet version

Modul 2.3: Erfaringer med fritidsjob

I dette modul arbejder eleverne videre med deres egne erfaringer med fritidsjob og fremtidsplaner mht. job og uddannelse. Derudover inddrages en sammenligning af eventuelle forskelle og ligheder mellem Danmark og Tyskland hhv. sprogene dansk og tysk i jobmæssig kontekst.

Forslag til undervisningen:

Opdel eleverne i dansk-tyske par eller små grupper. Udlever kopier af arbejdsarkene til modul 2.3:

Erfaringer med fritidsjob: Spørgsmål og svar | Erfahrungen mit Schülerjobs: Fragen und Antworten.

Arbejdsarkene findes i forskellige sprogvarianter og underviserne vælger de varianter, der passer til elevernes sproglige niveau. Øvelserne er fra side 5 og 9 i hæftet **Arbeitsaufgaben – Arbejdsopgaver** og tilpasset dette forløb. I øvelserne er der igen tale om at lade eleverne udspørge hinanden og udveksle erfaringer.

I den første øvelse **Erfaringer med fritidsjob: Spørgsmål og svar** skal eleverne spørge hinanden om deres erfaringer med fritidsjob. Formålet er at eleverne får et overblik over, hvilke forskelle og ligheder der er mellem Danmark og Tyskland. De tager udgangspunkt i spørgsmålene på arbejdsarket. På arbejdsarket er der to versioner. Man vælger en version ud fra, om eleverne skal træne deres lytteforståelse (tyske elever stiller spørgsmål på dansk, danske elever svarer på dansk) eller øve sig i at tale på nabosproget (tyske elever stiller spørgsmål på tysk, danske elever svarer på tysk). Man kan også vælge at lade eleverne bruge begge versioner efter hinanden.

Det er en god idé at bede eleverne om at tage notater undervejs. Man kan afslutningsvist vælge om eleverne enten præsenterer det, de har lært om sig selv, eller det de har lært om de andre elever, på nabosproget. Præsentationen kan foregå skriftligt (analog eller digitalt f.eks. med padlet) eller mundtligt, i større grupper eller i plenum, alt efter antallet af elever og den tid, der er til rådighed.

Den anden øvelse **Gåtur i klassen** kan med fordel laves ved at eleverne fysisk går rundt mellem hinanden og får svar på deres spørgsmål. De danske elever spørger de tyske elever – og omvendt. Her kan man vælge forskellige sprogkombinationer, alt efter elevernes sproglige niveau, f.eks.

- lade eleverne stille spørgsmålene og give svar på deres modersmål, hvorved fokus vil være på at træne elevernes lyttekompetencer.
- lade eleverne stille spørgsmålene og give svar på nabosproget (f. eks. tyske elever stiller spørgsmål på dansk, de danske elever svarer på tysk), hvorved fokus vil være på at træne elevernes talekompetencer.

Underviserne kan eventuelt samle op på øvelsen ved at stille de samme spørgsmål på skiftevis tysk og dansk, og bede eleverne række hænderne op når de kan svare **Ja** til spørgsmålet.

Udvidet version

Modul 2.4: Arbejde på tværs af grænsen

I dette modul arbejder eleverne videre med emnet job og uddannelse på tværs af grænsen.

Forslag til undervisningen:

Eleverne inddeles i blandede grupper, og hver elev får en kopi af arbejdsarket **Arbeiten auf der anderen Seite der Grenze | Arbejde på tværs af grænsen** til modul 2.4. Hver gruppe vælger to af disse tre videoer om at arbejde på tværs af grænsen:

Video 1 – Sinnerup

Video 2 – Restaurant

Video 3 – Scandi Park

Alle videoerne er tekster med nabosproget, og varer 3–4 minutter. Eleverne skal sammen se videoen, og derefter tale om spørgsmålene på arbejdsarket, som med fordel også kan vises på tavlen på begge sprog.

På arbejdsarket inddrages også spørgsmålene fra side 8 i hæftet **Arbeitsaufgaben – Arbejdsopgaver** i en tilpasset version. Afslut øvelsen med en opsamlingsrunde, hvor I beder hver elev kort at sige noget på nabosproget om sit eget forhold til nabolandet hhv. forestillinger om at arbejde eller uddanne sig på tværs af grænsen. Bed dem om at formulere deres sætning på forhånd, f.eks. ved at bruge formuleringerne på arbejdsarket.. Bed eleverne om at samle flere sproglige formuleringer på nabosproget i samarbejde med de andre elever og skrive dem ned på arbejdsarket.

03 | Efter elevmødet

Efter udvekslingen, når eleverne er tilbage i vante rammer igen, er det tid til at bearbejde den viden der er blevet akkumuleret før og under udvekslingen.

I dette modul genbesøger og færdiggør eleverne en række af de temaer og øvelser, som de har påbegyndt, og formålet er at forankre, afrunde og evaluere viden og færdigheder.

Modul 3.1: Formel kommunikation

In diesem Modul arbeiten die Schülerinnen und Schüler mit den Telefongesprächen, die sie während des Treffens erarbeitet haben.

Forslag til undervisningen:

Underviseren genopfrisker indledende kort elevernes viden om brug af **du** og **Sie** samt dansk-tyske forskelle (inspiration for danske elever: www.goethe.de/de/spr/ueb/daa/all/ds0/ds1.html). Eventuelt kan gloselisten til **Grenzland: Zwei Länder – ein Arbeitsmarkt** hhv. **GrænseLand: To lande – et arbejdsmarked** også inddrages til at styrke ordforrådet.

Underviseren kan også vælge at præsentere et eller flere eksempler på hvad og hvordan der skrives i tyske hhv. danske jobansøgninger, og gennemgå dette med eleverne. Eleverne skal derefter parvist gennemarbejde den telefonsamtale, der blev lavet under udvekslingen, skrive den ned og øve sig i at fremføre den som et rollespil. Alt efter hvor meget tid der er til rådighed, vælges en eller begge samtaler. De danske elever arbejder med de tysksprogede samtaler, de tyske elever med de dansksprogede samtaler. Afslutningsvist fremfører hver gruppe deres færdige samtale for resten af klassen.

Modul 3.2: Jobansøgning

I dette modul skal den sproglige og kulturelle viden forankres i form af en jobansøgning til det jobopslag som eleverne fandt i modul 1.2. Det vil muligvis være nødvendigt at færdiggørelsen af ansøgningen bliver givet som hjemmeopgave. Som underviser kan man vælge om eleverne skal lave en skriftlig ansøgning, eller en videoansøgning, eller om de eventuelt selv må vælge formatet. Uanset, så gælder de samme kulturelle og sproglige spilleregler. Ved en videopræsentation er det dog vigtigt at medtænke påklædningen (genbesøg eventuelt teksten **Hvad betyder påklædning?** på side 8 i teksthæftet).

Forslag til undervisningen:

Skriv opgaven på tavlen. Nu skal eleverne i gang med at udarbejde et tekstudkast eller et manuskript til en ansøgning. Målet er at alle elever afleverer en færdigt opsat jobansøgning – eller en færdig video, der indeholder det samme, bare præsenteret og i passende tøj.

Du kan vælge at udlevere kopier af øvelserne på side 16–17 i hæftet **Arbeitsaufgaben – Arbejdsopgaver** som forberedelse og inspiration til at selv udarbejde en ansøgning. Du kan også lade eleverne selv finde en skabelon ved at google “Bewerbungsanschreiben muster” hhv. ”ansøgning fritidsjob” (mulige resultater på dansk: <https://hopijob.dk/soeg-fritidsjob/> og <https://fritidsjob.dk/for-fritidsjobbere/ansoening-tips/ansogning-cv/> – og på tysk: <https://karrierebibel.de/bewerbungsschreiben/>). Har eleverne fået muligheden for at vælge en videopræsentation, kan de google “video ansøgning” hhv. “Bewerbung Video” (mulige resultater på dansk: <https://www.youtube.com/watch?v=TULUAOZzGoA> – og på tysk: <https://www.youtube.com/watch?v=QAYOAitXr-U>).

Denne afsluttende opgave skal afleveres inden eleverne påbegynder arbejdet med modul 3.3, hvis I følger den udvidede version.

Udvidet version

Modul 3.3: Arbejde med ansøgninger

I dette modul giver eleverne hinanden feedback på ansøgningerne fra modul 3.2. Dette kan, hvis det er muligt, laves som en (virtuel) udveksling med partnerklassen. Det vil sige at de færdige ansøgninger sendes til partnerklassen, og at hver klasse så evaluerer de andres ansøgninger. Er dette ikke muligt, laves feedbackrunden på elevernes egne ansøgninger.

Forslag til undervisningen:

Ansøgningerne fordeles i grupper, således at hver gruppe får nogle andre ansøgninger end dem de selv har lavet. Disse skal nu læses/ses, og evalueres efter følgende kriterier som skrives på tavlen (på dansk eller tysk):

- Erfüllt der Text die sprachlichen Anforderungen?
- Was ist mit kulturellen Anforderungen? Layout, Bild, Kleidung?
- Spiegelt es den Inhalt der Stellenanzeige wider?
- Lever ansøgningen op til de sproglige krav?
- Hvad med de kulturelle? Layout, billede, påklædning?
- Afspejler den indholdet i jobopslaget?

Hver gruppe fremlægger en kort sammenfatning af evalueringen på nabosproget, dvs. hvad der var godt, og hvad der kunne gøres bedre. Hvis feedbackrunden foregår som en udveksling, så kan fremlæggelsen enten gennemføres via et videomøde eller optages på video og sendes til partnerklassen.

Udvidet version

Modul 3.4: Uddannelsessystemet i Danmark og Tyskland

I denne sidste del af forløbet er temaet ligheder og forskelle i uddannelsessystemerne i hhv. Danmark og Tyskland. Eleverne har allerede stiftet lidt bekendtskab med emnet i de indledende moduler, hvor der blev arbejdet med materialet **Grenzland: Zwei Länder – ein Arbeitsmarkt** hhv. **GrænseLand: To lande – et arbejdsmarked** og i videoerne i modul 3.2. På side 10 i teksthæftet står der lidt om forskellene mellem de danske og det tyske skolesystem, og på side 12–13 i opgavehæftet er der en række øvelser og spørgsmål til emnet, samt en visuel repræsentation af det danske og det tyske skolesystem på side 14–15.

Forslag til undervisningen:

Udlever kopier af arbejdsarket til modul 3.4 **Uddannelsessystemet i Danmark og Tyskland** (tyske elever) hhv. **Das Ausbildungssystem in Dänemark und Deutschland** (danske elever). Eleverne arbejder i grupper. Eleverne læser side 10 i teksthæftet og svarer på spørgsmålene på arbejdsarket.

I fællesskab tages der en snak i klassen om hvilke overvejelser eleverne selv har gjort sig i forhold til skole- og uddannelsesvalg, om de kan se nogle fordele og ulemper ved hhv. det danske og det tyske system.

Afrunding af forløbet

Måske har der allerede været mulighed for at tage en snak i fællesskab, om øvelserne, forløbet, og/eller oplevelsen af at lave en udveksling med en partnerklasse. Hvis ikke, så anbefaler vi at sætte noget tid af til at lade eleverne (og også gerne underviserne) summe over, hvad de tager med sig videre fra udvekslingsforløbet.

Det kan være

- **personligt**
- **socialt (som klasse)**
- **fagligt**

Det er op til underviseren at fornemme om det er bedst at tage en afsluttende diskussionsrunde i plenum, eller om det eventuelt er bedre at lave en skriftlig evaluering, evt. ved hjælp af digitale værktøjer som padlet.

Uanset hvad man vælger, så er det vigtigt at huske på at et udvekslingsforløb er en helstøbt oplevelse, ikke kun noget som skal have et fagligt output. Der kan have været konflikter eller skuffelser, ting der fungerede dårligt, og det kan have været svært at se sig selv i sammenligning med en anden klasse og en anden kultur. Omvendt har der forhåbentlig også været gode oplevelser, og måske nye erkendelser af, hvad det vil sige at skulle præstere på et andet sprog end dansk eller engelsk. Interkulturelle møder har den fordel, at der ikke kun stiftes bekendtskab med andres sprog og kultur, men at man får en mere overordnet fornemmelse af, hvad det vil sige at befinde sig i en anden kultur end sin egen.

Vi håber at det har været nyttigt at have denne vejledning ved hånden, og ønsker jer fortsat gode interkulturelle oplevelser!

Materialer til undervisningen

Modul 1.1:

- Læs, forstå, sammenlign!
- Lesen, verstehen, vergleichen!

Modul 1.3:

- Lov og regler om fritidsjob
- Jugendarbeitsschutz

Modul 1.4:

- Dansk-tysk sammenligning
- Grammatik (dansk)
- Deutsch-dänische Vergleiche
- Grammatik (Deutsch)

Modul 2.2:

- Das formelle Gespräch: Telefongespräche auf Deutsch und Dänisch
- Den formelle samtale: Telefonsamtaler på dansk og tysk
- Checkliste für Telefongespräche | Tjekliste til telefonsamtaler

Modul 2.3:

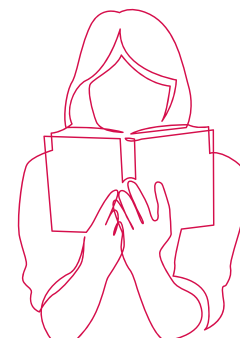
- Erfaringen med Schülerjobs: Fragen und Antworten | Erfaringer med fritidsjob: Spørgsmål og svar
- Erfaringen med Schülerjobs: Fragen und Antworten
- Erfaringer med fritidsjob: Spørgsmål og svar
- Klassenspaziergang | Gåtur i klassen
- Gåtur i klassen
- Klassenspaziergang

Modul 2.4:

- Arbeiten auf der anderen Seite der Grenze
- Arbejde på tværs af grænsen

Modul 3.4:

- Das Ausbildungssystem in Dänemark und Deutschland
- Uddannelsessystemet i Danmark og Tyskland

Læs, forstå, sammenlign!

- 1 Læs teksten sammen med din gruppe.** Marker de vigtigste ord og afsnit i teksten. Brug ordbog eller gloselisten til at slå ukendte ord op. Skriv de vigtigste punkter fra teksten ned med stikord. Snak om, hvorvidt I har forstået tekstens indhold og find frem til tekstens kerneudsagn. De vigtigste punkter fra teksten: _____

Tekstens kerneudsagn: _____

2 Diskuter mulige svar ved følgende spørgsmål:

- Hvilke begreber og hvilken viden, mener I, er særlig vigtig, hvis man gerne vil søge job i et andet land, og på et andet sprog? Hvad har I bidt mærke i?
- Hvad, tror I, har ændret sig siden teksterne udkom i 2017? F.eks. mht. digitalisering og pendlere? Tjek de aktuelle indvandrerantal for tyskere i Danmark og danskere i Schleswig-Holstein for 2020-2022 og diskuter i jeres gruppe mulige årsager for at så mange tyskere flytter til Danmark.

3 Forbered en fremlæggelse med følgende indhold:

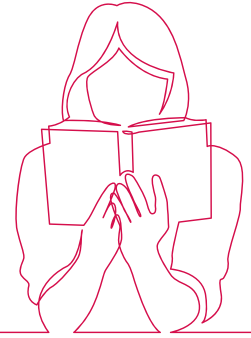
Forbered 2-3 sætninger i gruppen, der fortæller om indholdet i teksten. Brug færdige formuleringer som f.eks.

In diesem Text geht es um...; Der Text handelt von...; In Deutschland ist es so, dass...; In Dänemark gibt es...; Ein Unterschied zwischen Dänemark und Deutschland ist, dass...

Teksten handler om...; I Tyskland er det sådan...; I Danmark er der...; En forskel mellem Danmark og Tyskland er, at...

OBS! Vær opmærksom på at der er mange danske formuleringer, man ikke direkte kan oversætte, som f.eks. *I teksten drejer det sig om* til *Im Text dreht es sich um* fra dansk til tysk! Dette gælder også omvendt, man kan ikke oversætte *Im Text geht es um* nicht direkt direkte til *I teksten går det om*.

- 4** Hver person i gruppen vælger et af ordene fra gloselisten og forbereder det til fremlæggelse med ordklasse, betydning og et eksempel på hvordan det kan bruges i en (ny) sætning.

Lesen, verstehen, vergleichen!

1 Lies den Text zusammen mit deiner Gruppe. Markiere die wichtigsten Wörter und Abschnitte im Text. Benutze ein Wörterbuch oder die Vokabelliste, um unbekannte Wörter nachzuschlagen. Schreibe die wichtigsten Punkte aus dem Text in Stichworten auf. Diskutiert, inwieweit ihr den Inhalt des Textes verstanden habt, und einigt euch darauf, was die Kernaussage des Textes ist. Die wichtigsten Punkte aus dem Text:

Kernaussage des Textes:

2 Diskutiert mögliche Antworten auf folgende Fragen.

- Was meint ihr: Welche Begriffe und welche Informationen sind besonders wichtig, wenn man in einem anderen Land und in einer anderen Sprache auf Jobsuche gehen möchte? Was ist euch aufgefallen?
- Was, glaubt ihr, hat sich verändert, seit der Text 2017 erschienen ist? Beispielsweise in Bezug auf Digitalisierung und Pendler? Überprüft in der Gruppe die aktuellen Einwanderungszahlen für Deutsche in Dänemark und Dänen in Schleswig-Holstein für 2020–2022 und diskutiert mögliche Gründe dafür, dass so viele Deutsche nach Dänemark ziehen.

3 Erstellt eine Präsentation mit folgendem Inhalt:

Bereitet 2–3 Sätze in der Gruppe vor, die den Inhalt des Textes wiedergeben. Verwendet Formulierungen wie z.B.

*Teksten handler om...; I Tyskland er det sådan...; I Danmark er der...;
En forskel mellem Danmark og Tyskland er, at...*

*In diesem Text geht es um...; Der Text handelt von...; In Deutschland ist es so, dass...;
In Dänemark gibt es...; Ein Unterschied zwischen Dänemark und Deutschland ist, dass...*

Achtung! Denkt bitte daran, dass man viele Formulierungen nicht wie z.B. *Im Text geht es um* nicht direkt mit *I teksten går det om* aus dem Deutschen ins Dänische übersetzen kann! Dies gilt auch umgekehrt, *I teksten drejer det sig om* kann man nicht als *Im Text dreht es sich um* aus dem Dänischen ins Deutsche übersetzen!

4 Jede Person in der Gruppe wählt ein Wort von der Vokabelliste und bereitet eine Vorstellung des Worts für die Präsentation vor, d.h. die Wortklasse, Bedeutung und ein Beispiel dafür, wie man das Wort in einem (neuen) Satz verwenden kann.

Lov og regler om fritidsjob

1 Læs teksten Dine Rettigheder – Er du 13–15 år?

Skriv de ord ned, I ikke kender i gruppen, og slå dem op:

Snak om hvad der står i teksten: Forstår I den på samme måde? Har I selv stiftet bekendtskab med disse eller lignende regler før?

2 Læs teksten Schülerjob: Achtung Jugendschutz

og sammenlign de tyske og de danske regler:

- Gælder de samme aldersgrænser i begge lande? Hvornår er der tale om børnearbejde i Danmark hhv. Tyskland?

- Hvor meget må man arbejde når man er under 13 år, 13–15 år, under 18 år, over 18 år?

- Hvilke typer jobs er ikke tilladt som fritidsjob?

- Hvad betyder det at der er skolepligt i Tyskland? Og hvad er forskellen til den danske undervisningspligt?

3 Diskuter følgende spørgsmål i din gruppe og noter jeres svar (stikord):

- Har du eller nogen i din gruppe haft jobs der var på kant med loven?

- Kendte du / de til dine / deres rettigheder?

- Er der noget I skal være opmærksomme på i forhold til det jobopslag I har fundet frem?

Jugendarbeitsschutz

1 **Lest den Text** Schülerjob: Achtung Jugendschutz

Schreibt die Wörter auf, die ihr in der Gruppe nicht kennt und schlagt sie nach:

Redet darüber, was im Text steht: Versteht ihr ihn auf die gleiche Weise? Habt ihr von diesen Regeln schon mal gehört?

2 **Lest den Text** Dine Rettigheder – Er du 13-15 år?

Vergleicht die deutschen mit den dänischen Regeln:

- Gilt in beiden Ländern die gleiche Altersgrenze? Bis zu welchem Alter spricht man von Kinderarbeit in Dänemark und in Deutschland?

- Wie viele Stunden darf man arbeiten, wenn man unter 13 Jahre ist, zwischen 13 – 15 Jahre alt, unter 18 oder über 18 Jahre?

- Welche Tätigkeiten sind als Freizeitjob nicht zulässig?

- Was bedeutet Schulpflicht in Deutschland? Und was ist der Unterschied zur dänischen Unterrichtspflicht?

3 **Diskutiert folgende Fragen in der Gruppe und notiert eure Antworten (Stichwörter):**

- Hast du oder hat jemand in deiner Gruppe schon Jobs gehabt, die gegen das Jugendschutzgesetz verstoßen?

- Kanntest du / kannten sie deine / ihre Rechte?

- Gibt es etwas, das ihr beachten solltet in Bezug auf die Stellenbeschreibungen, die ihr gefunden habt?

Dansk-tysk sammenligning

Øvelse 1) Læseforståelse: At finde den rigtige løsning

Læs teksten **Arbejdsmarkederne i grænselandet** på side 4 i teksthæftet (dansk version).

Læs derefter nedenstående spørgsmål, diskuter i din gruppe og find den rigtige løsning:

		A	B	C
1	Hvor mange indbyggere har Tyskland? A) 63 millioner, B) 77 millioner, C) 83 millioner			
2	Tyskland er A) tyve gange, B) otte gange, C) tretten gange større end Danmark			
3	Hvor mange mennesker bor i Schleswig-Holstein? A) 2,8 millioner, B) 0,5 millioner, C) 3,7 millioner			
4	Hvor mange tyskere krydsede den dansk-tyske grænse for at gå på arbejde i 2017? A) 14.000, B) 7.000, C) 700			

Øvelse 2) Besvar nedenstående spørgsmål og diskuter svarene i din gruppe:

1. Kan du forestille dig at arbejde i Danmark? Hvorfor eller hvorfor ikke?

2. Hvilke forudsætninger, mener du, skal et ungt menneske fra Tyskland opfylde for at kunne arbejde i Danmark?

Grammatik (dansk)

Øvelse 3) Grammatik: At identificere ordklasser

Angiv, hvilken ordklasse ordene nedenfor tilhører. Find ordenes grundform, betydning og passende tyske oversættelse:

	Ordklasse	Grundform	Betydning og oversættelse til tysk
forskellige			
større			
befolket			
grænser			
befolkning			
krydse			
grænsependlere			
faglærte			
arbejdsløsheden			

Øvelse 4) Grammatik: At bøje udsagnsord

Find og bøj 5 udsagnsord i teksten **Arbejdsmarkederne i grænselandet**:

	Udsagnsord	Nutid	Datid	Førnutid	Førdatid	Fremtid
	at bo	hun bor	hun boede	hun har boet	hun havde boet	hun vil bo
1						
2						
3						
4						
5						

Deutsch-dänische Vergleiche

Übung 1) Lesen: Die richtige Lösung finden

Lies den Text **Die Arbeitsmärkte im Grenzland** auf Seite 4 im Textheft (deutsche Version). Diskutiert dann folgende Fragen in der Gruppe und findet die richtige Lösung:

		A	B	C
1	Die Bundesrepublik Deutschland hat eine Einwohnerzahl von? A) 63 Millionen, B) 77 Millionen, C) 83 Millionen			
2	Deutschland ist A) zwanzigmal, B) achtmal, C) dreizehnmal größer als Dänemark.			
3	Wie viele Menschen wohnen in Schleswig-Holstein? A) 2,8 Millionen, B) 0,5 Millionen, C) 3,7 Millionen			
4	Wie viele Deutsche überquerten im Jahre 2017 die deutsch-dänische Grenze um zur Arbeit zu kommen? A) 14.000, B) 7.000, C) 700			

Übung 2) Beantwortet folgende Fragen und diskutiert die Antworten in der Gruppe:

1. Kannst du dir vorstellen in Deutschland zu arbeiten? Warum oder warum nicht?

2. Was meint ihr: Was erfordert es von einem jungen Menschen aus Dänemark, wenn sie oder er in Deutschland arbeiten möchte?

Grammatik (Deutsch)

Übung 3) Grammatik: Wortarten identifizieren

Findet die Wortklasse, die Grundform und die Bedeutung und das entsprechende dänische Wort zu den Wörtern in der Tabelle:

	Wortklasse	Grundform	Bedeutung und dänische Übersetzung
unterschiedliche			
größer			
Einwohnerdichte			
nördlichsten			
Bevölkerung			
überqueren			
Grenzpendler			
Fachkräfte			
Arbeitslosigkeit			

Übung 4) Grammatik: Verben konjugieren

Findet 5 Verben im Text **Die Arbeitsmärkte im Grenzland** und konjugiert diese:

	Verbum im Infinitiv	Präsens	Präteritum	Perfektum	Plusquam-perfektum	Futur
	leben	er lebt	er lebte	er hat gelebt	er hatte gelebt	er wird leben
1						
2						
3						
4						
5						

Das formelle Gespräch: Telefongespräche auf Deutsch und Dänisch

In dieser Übung arbeitet ihr zu zweit. Ihr sollt zwei kurze Telefongespräche als Rollenspiele erarbeiten (eines in jeder Sprache).

- a) Lest den Text über die verschiedenen Phasen in Telefongesprächen. Helft einander den Text zu verstehen.
- b) Vergleicht die deutschen Beispiele im Text damit, wie man im Dänischen sagen würde. Schreibt die dänischen Sätze auf.
- c) Erarbeitet gemeinsam eure eigenen Gespräche auf Deutsch und Dänisch. Die Gespräche sollen folgendes enthalten:
 - Wie man ein Telefongespräch beginnt
 - Fragen nach dem richtigen Ansprechpartner
 - Sich selbst vorstellen und das Anliegen erklären
 - Fragen zum Job stellen (mithilfe der Stellenausschreibung aus Modul 1.2)
 - Das Telefonat abschließen und sich verabschieden

Verwendet die Checkliste für Telefongespräche, um eure Gespräche zu strukturieren. Schreibt beide Gespräche zuerst gemeinsam auf und führt sie danach zu zweit als Rollenspiele durch. Übt zuerst ein- bis zweimal und dann nehmt ihr beide Gespräche auf, damit ihr später damit weiterarbeiten könnt.

Den formelle samtale: Telefonsamtaler på dansk og tysk

I denne øvelse arbejder I to og to sammen. I skal samarbejde om at lave to korte telefonsamtaler som rollespil (et på hvert sprog).

a) Læs teksten om de forskellige faser i telefonsamtaler. Hjælp hinanden med at forstå teksten.

b) Sammenlign de tyske eksempler i teksten med, hvad man ville sige på dansk. Skriv de danske sætninger ned.

c) Arbejd sammen om at lave jeres egne samtaler på tysk og dansk. Samtalerne skal indeholde:

- Hvordan man indleder en telefonsamtale
- At spørge efter den rette person
- En præsentation af en selv og ens ærinde
- Et afklarende spørgsmål til jobbet (på grundlag af jobannoncen fra modul 1.2)
- Afrunding og farvel

Brug tjeklisten for telefonsamtaler til at strukturere jeres samtaler.

Skriv først begge samtaler ned i fællesskab og udfør dem derefter som rollespil. Øv jer 1-2 gange først, og derefter optager I begge samtaler, så I kan fortsætte med at arbejde med dem senere.

Checkliste für Telefongespräche

Tjekliste til telefonsamtaler

- 1 Phase 1:** Begrüßung und Klärung des Gesprächsinhalts sowie des zuständigen Gesprächspartners
Fase 1: *Hilsen og afklaring af samtalens indhold samt hvem er ansvarlig samtalepartner*
 * Begrüßung (angemessene Grußformeln): | *Hilsen (passende sproglig formulering):*

* Verwendung von Anredeformen und Namen (deutsche/dänische Normen):
Brug af tiltaleformer og navne (danske/tyske normer):

- 2 Phase 2:** Das eigentliche Gespräch | **Fase 2:** *Selve samtalen*
 * Einleitung: | *Indledning:*

* Besprechung des Anliegens des Gesprächs: | *Drøftelse af samtalens anliggende:*

* Klärung von Fragen: | *Besvarelse af spørgsmål:*

- 3 Phase 3:** Kurze Zusammenfassung der/des Gesprächsergebnisse(s)
Fase 3: *Kort sammenfatning af samtalens resultat(er)*
 * Zusammenfassung des erreichten Resultats: | *Sammenfatning af det opnåede resultat:*

* Sicherung von Verständnis und Einigkeit über das Resultat des Gesprächs:
Sikre fælles forståelse og enighed om samtalens resultat:

* Wie ist das weitere Vorgehen? | *Hvordan fortsætter vi?*

- 4 Phase 4:** Verabschiedung: | **Fase 4:** *Afsked:*
 * Abschließende Routineformeln, Abschiedsgruß: | *Afsluttende sproglige formuleringer, afskedshilsen:*

Erfahrungen mit Schülerjobs: Fragen und Antworten

Erfaringer med fritidsjob: Spørgsmål og svar

Version 1:

Stellt euch die Fragen gegenseitig. Frag in der Nachbarsprache und antworte in deiner eigenen Sprache.
Stil hinanden spørgsmålene på skift. Stil spørgsmålene på nabosproget og svar på dit eget sprog.

Version 2:

Stellt euch die Fragen gegenseitig. Frag in deiner eigenen Sprache und antworte in der Nachbarsprache.
Stil hinanden spørgsmålene på skift. Stil spørgsmålene på dit eget sprog og svar på nabosproget.

1) Hast du einen Schülerjob oder kennst du jemanden, der einen Schülerjob hat? Erzähle!

Har du et fritidsjob eller kender du nogen, der har et fritidsjob? Fortæl!

2) Benutzt du die dänische Sprache in deinem Schülerjob oder kennst du jemanden, der die dänische Sprache im Schülerjob benutzt? Erzähle!

Taler du tysk i dit fritidsjob eller kender du nogen, der bruger det tyske sprog i forbindelse med et fritidsjob? Fortæl!

3) Duzt oder siezt man dänische bzw. deutsche Kunden? Was weißt du darüber?

*Siger man **du** eller **De** til tyske hhv. danske kunder? Hvad ved du herom?*

4) Verhalten sich Deutsche und Dänen unterschiedlich? Was weißt du darüber? Berichte über deine Erfahrungen!

Opfører danskere og tyskere sig forskelligt? Hvad ved du herom? Fortæl om dine erfaringer!

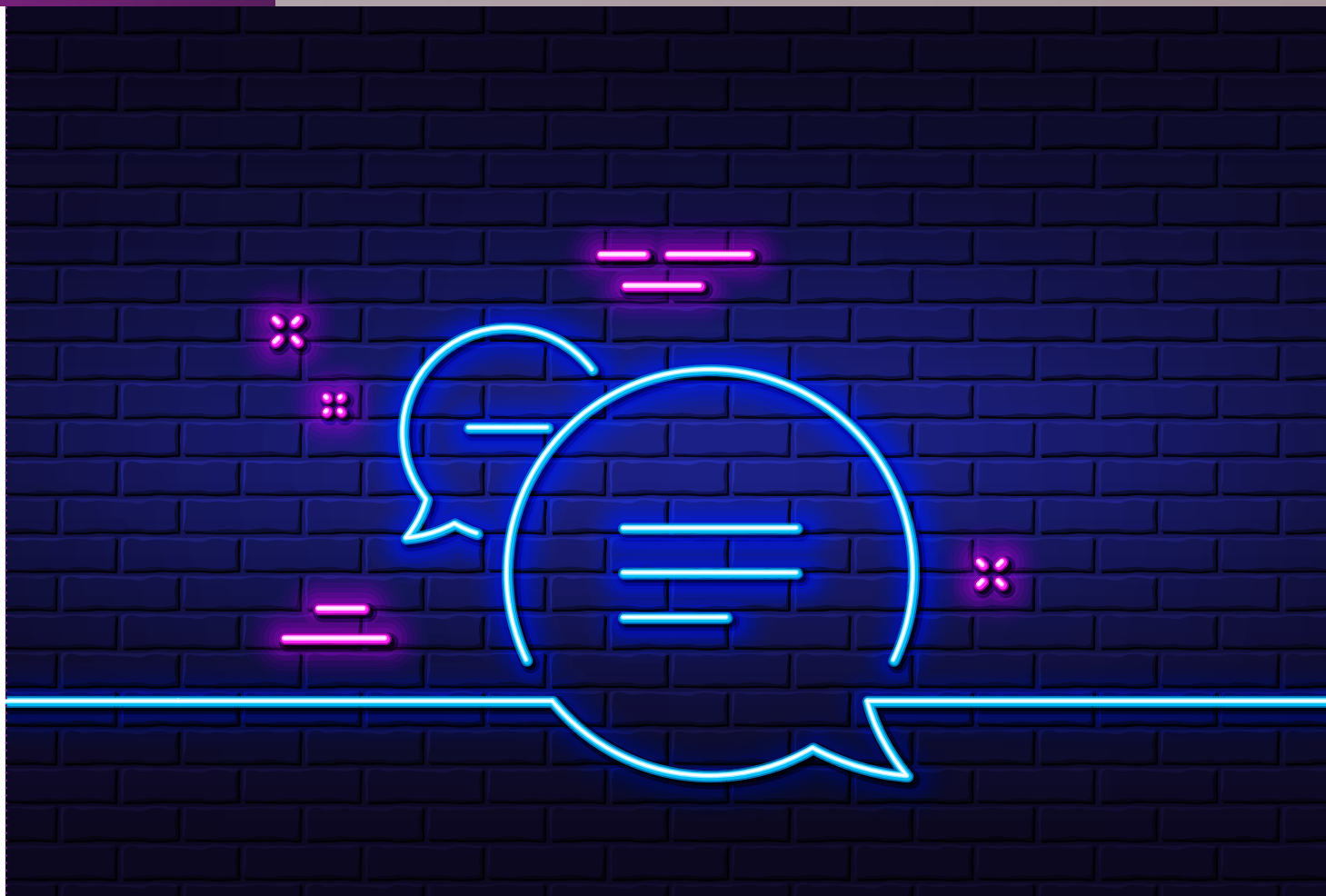

Erfahrungen mit Schülerjobs: Fragen und Antworten

Version 1: Stellt euch die Fragen gegenseitig. Frag in der Nachbarsprache und antworte in deiner eigenen Sprache.

Version 2: Stellt euch die Fragen gegenseitig. Frag in deiner eigenen Sprache und antworte in der Nachbarsprache.

- 1) Hast du einen Schülerjob oder kennst du jemanden, der einen Schülerjob hat? Erzähle!
- 2) Benutzt du die dänische Sprache in deinem Schülerjob oder kennst du jemanden, der die dänische Sprache im Schülerjob benutzt? Erzähle!
- 3) Duzt oder siezt man dänische bzw. deutsche Kunden? Was weißt du darüber?
- 4) Verhalten sich Deutsche und Dänen unterschiedlich? Was weißt du darüber? Berichte über deine Erfahrungen!

Erfaringer med fritidsjob: Spørgsmål og svar

Version 1: Stil hinanden spørgsmålene på skift. Stil spørgsmålene på nabosproget og svar på dit eget sprog.

Version 2: Stil hinanden spørgsmålene på skift. Stil spørgsmålene på dit eget sprog og svar på nabosproget.

- 1) Har du et fritidsjob eller kender du nogen, der har et fritidsjob? Fortæl!
- 2) Taler du tysk i dit fritidsjob eller kender du nogen, der bruger det tyske sprog i forbindelse med et fritidsjob? Fortæl!
- 3) Siger man **du** eller **De** til tyske hhv. danske kunder? Hvad ved du herom?
- 4) Opfører danskere og tyskere sig forskelligt? Hvad ved du herom? Fortæl om dine erfaringer!

Klassenspaziergang | Gåtur i klassen

Klassenspaziergang: Geht in der Klasse herum und findet heraus, wer... |

Gåtur i klassen: Gå rundt i klassen og finde ud af, hvem...

<p>... einen Freizeitjob hat.</p> <p>... har et fritidsjob.</p>	<p>... als Babysitter arbeitet.</p> <p>... arbejder som babysitter.</p>	<p>In einem Restaurant oder Café arbeitet.</p> <p>... arbejder på en restaurant eller en café.</p>
<p>... 5 oder mehr Stunden in der Woche arbeitet.</p> <p>... arbejder mere end 5 timer om ugen.</p>	<p>... arbeitet, um Geld zu verdienen.</p> <p>... arbejder for at tjene penge.</p>	<p>... arbeitet, weil es Spaß macht.</p> <p>... arbejder fordi det er sjovt.</p>
<p>... nette Kollegen hat.</p> <p>... har søde kollegaer.</p>	<p>... direkt nach dem Abitur studieren möchte.</p> <p>... vil læse videre på universitetet direkte efter studentereksamen.</p>	<p>... nach dem Abitur ein Pausenjahr machen möchte.</p> <p>... planlægger et sabbatår efter studentereksamen.</p>
<p>... die Nachbarsprache (Deutsch oder Dänisch) in ihrem/seinem Job spricht.</p> <p>... taler nabosproget (dansk eller tysk) i sit job.</p>	<p>... denkt, dass Kenntnisse in der Nachbarsprache (Deutsch oder Dänisch) wichtig für eine Karriere sind.</p> <p>... synes at det at kunne nabosproget (dansk eller tysk) er vigtig for karrieren.</p>	<p>... die Arbeit wichtiger als Schule findet.</p> <p>... synes at arbejdet er vigtigere end skolen.</p>

Stellt euch abwechselnd die Fragen. Formuliere deine Antworten in ganzen Sätzen in der Sprache, die die Lehrkraft vorgegeben hat.

Stil hinanden spørgsmålene på skift. Formuler dine svar i hele sætninger på det sprog, læreren har angivet at du skal svare på.

Gåtur i klassen

Gåtur i klassen: Gå rundt i klassen og find ud af, hvem...

... har et fritidsjob.	... arbejder som babysitter.	... arbejder på en restaurant eller en café.
... arbejder mere end 5 timer om ugen.	... arbejder for at tjene penge.	... arbejder fordi det er sjovt.
... har søde kollegaer.	... vil læse videre på universitetet direkte efter studentereksamen.	... planlægger et sabbatår efter studentereksamen.
... taler nabosproget (dansk eller tysk) i sit job.	... synes at det at kunne nabosproget (dansk eller tysk) er vigtig for karrieren.	... synes at arbejdet er vigtigere end skolen.

Stil hinanden spørgsmålene på skift. Svar på det sprog, læreren har angivet at du skal svare på.

Formuler dine svar i hele sætninger, også når du svarer på nabosproget. Husk – især på tysk – at bøje udsagnsordene rigtigt.

Eksempel:

Sparer du op af din løn? Ja, jeg sparer op af min løn.

Sparst du deinen Lohn? Ja, ich spare meinen Lohn.

Klassenspaziergang

Klassenspaziergang: Geht in der Klasse herum und findet heraus, wer...

... einen Freizeitjob hat.	... als Babysitter arbeitet.	In einem Restaurant oder Café arbeitet.
... 5 oder mehr Stunden in der Woche arbeitet.	... arbeitet, um Geld zu verdienen.	... arbeitet, weil es Spaß macht.
... nette Kollegen hat.	... direkt nach dem Abitur studieren möchte.	... nach dem Abitur ein Pausenjahr machen möchte.
... die Nachbarsprache (Deutsch oder Dänisch) in ihrem/seinem Job spricht.	... denkt, dass Kenntnisse in der Nachbarsprache (Deutsch oder Dänisch) wichtig für eine Karriere sind.	... die Arbeit wichtiger als Schule findet.

Stellt euch abwechselnd die Fragen. Formuliere deine Antworten in ganzen Sätzen in der Sprache, die die Lehrkraft vorgegeben hat. Denk daran, die Verben richtig zu konjugieren, insbesondere auf Deutsch.

Beispiel:

Sparer du op af din løn? Ja, jeg sparer op af min løn.

Sparst du deinen Lohn? Ja, ich spare meinen Lohn.

Arbeiten auf der anderen Seite der Grenze

Ihr arbeitet in sprachlich gemischten Gruppen und helft einander beim Verstehen und Sprechen der Nachbarsprache. Jede Gruppe wählt zwei von diesen drei Videos über das Arbeiten auf der anderen Seite der Grenze aus:

www.kulturakademi.de/material/informationen-zum-arbeitsmarkt-im-grenzland-ab-9-klasse/:

Video 1: Sinnerup – Video 2: Restaurant – Video 3: Scandi Park

Schaut euch die Videos gemeinsam an und sprecht danach über folgende Fragen in der Gruppe:

- Was muss man können, um in einer anderen Sprache arbeiten zu können?
- Wie viel und was davon können die Lernenden selbst schon?
- Welche Unterschiede zwischen Dänemark und Deutschland werden (direkt oder indirekt) im Video angedeutet?

Schreibt eine kurze Zusammenfassung von euren Antworten.

Stellt euch gegenseitig folgende Fragen und schreibt die Antworten auf:

- Wer spricht oder versteht die Nachbarsprache und warum?
-
- Wer hat Kontakte zum Nachbarland durch Arbeit oder Ausbildung?
-
- Wer hat Familie, Freunde oder Bekannte im Nachbarland?
-
- Wer kennt einen Grenzpendler?
-

Die Übung wird gemeinsam damit abgeschlossen, dass alle Lernenden in der Nachbarsprache kurz etwas sagen, z.B. über das eigene Verhältnis zum Nachbarland oder die eigene Vorstellung über das Arbeiten und Studieren auf der anderen Seite der Grenze. Verwendet dabei sprachliche Formulierungen wie z.B.:

- *Ich kann mir gut vorstellen, in Deutschland zu arbeiten, weil ...*
- *Wenn ich mich in Deutschland bewerben würde, dann als*
- *Es ist wichtig, die Nachbarsprache zu können, weil ...*

Ergänzt die Liste mit weiteren sprachlichen Formulierungen mithilfe der anderen Lernenden in der Gruppe, die die Nachbarsprache als Muttersprache sprechen:

Arbejde på tværs af grænsen

I arbejder i blandede sproggrupper, hvor I hjælper hinanden ved at forstå og tale på nabosproget. Hver gruppe vælger to af disse tre videoer om at arbejde på tværs af grænsen:
www.kulturakademi.de/material/informationen-zum-arbeitsmarkt-im-grenzland-ab-9-klasse/

Video 1: Sinnerup – Video 2: Restaurant – Video 3: Scandi Park

Se videoerne sammen og tal derefter med hinanden i gruppen om:

- Hvad kræver det at kunne arbejde på et andet sprog?
- Hvor tæt er de selv på at kunne det?
- Hvilke forskelle mellem Danmark og Tyskland bliver der (direkte eller indirekte) italesat i videoen.

Skriv en kort sammenfatning af jeres svar..

Stil hinanden i gruppen følgende spørgsmål og skriv svarene ned:

- Hvem taler eller forstår nabosproget og hvorfor?

- Hvem har arbejds- eller uddannelsesrelaterede kontakter til nabolandet?

- Hvem har familie, venner eller bekendte i nabolandet?

- Hvem kender en grænsependler?

Øvelsen afsluttes med en opsamlingsrunde hvor hver elev kort siger noget på nabosproget om sit eget forhold til nabolandet hhv. forestillinger om at arbejde eller uddanne sig på tværs af grænsen. Brug sproglige formuleringer som f.eks.:

- *Jeg kan godt forestille mig at arbejde i Danmark, fordi ...*
- *Hvis jeg skulle søge et job i Danmark, skulle det være ...*
- *Det er vigtigt at kunne nabosproget, fordi ...*

Suppler listen med yderligere sproglige formuleringer ved hjælp af de andre elever i gruppen som har nabosproget som modersmål:

Das Ausbildungssystem in Dänemark und Deutschland

Lesen – Falsch oder richtig?

Lies den Text auf den Seiten 10-12 im Textheft **Zwei Länder – ein Arbeitsmarkt** und finde heraus, ob die Aussagen richtig oder falsch sind.

	richtig	falsch
In Deutschland geht man in vielen Bundesländern nach dem 4. Schuljahr in eine neue Schule.		
In Schleswig-Holstein gibt es nur Gymnasien.		
Dänische Schülerinnen und Schüler können nach der 9. oder 10. Klasse eine weiterführende Schule wählen.		
Man kann in Deutschland und Dänemark nach der 9. und 10. Klasse eine betriebliche Ausbildung anfangen.		
Betriebliche Ausbildungen sind in Deutschland und Dänemark gleich organisiert.		
Die betriebliche Ausbildung in Deutschland nennt man "Duales System".		

Uddannelsessystemet i Danmark og Tyskland

Læseforståelse - Rigtig eller forkert?

Læs teksten på side 10-12 i teksthæftet **GrænseLand: To lande – et arbejdsmarked**. Kryds af, om sætningen er rigtig eller forkert

	Rigtig	Forkert
I mange delstater i Tyskland skifter man til en ny skole efter 4. klasse.		
I delstaten Slesvig-Holsten har man udelukkende gymnasier.		
Danske elever kan vælge en ungdomsuddannelse efter 9. eller 10. klasse.		
Både i Danmark og Tyskland kan man starte en erhvervsuddannelse efter 9. og 10. klasse.		
Erhvervsuddannelser er bygget op på samme måde i Danmark og Tyskland.		
I Tyskland kalder man erhvervsuddannelser "Det duale system".		